

Electronic Frontier Finland ry
timo.karjalainen@effi.org

Viite: sähköpostiviestinne 27.11.2012

VASTAUS

Viittasitte viestissänne julkisuudessakin käsitellyyn tapaukseen, jossa poliisi oli tehnyt kotietsinnän ja takavarikoinut tietokoneen yksityiseltä käyttäjältä Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskuksen (TTVK) tekemän tutkintapyynnön johdosta, joka koski Chisun CD-levyn laiton- ta jakelua. Pyysitte oikeusasiamiestä tutkimaan, rikkoiko käräjätuo- mari 5.1.2012 tekemällään päätöksellä kansalaisten perusoikeutta luottamukselliseen viestintään. Huomautitte, että käräjäoikeuden pää- töksessä ei mitenkään huomioida perusoikeusaspektia, vaan siinä hyväksytään kyseenalaistamatta TTVK:n argumentaatio. Katsoitte myös, että poliisi oli toimittanut laittoman kotietsinnän ja siksi myös sen yhteydessä tehty takavarikko oli laiton ja joka tapauksessa suh- teellisuusperiaatteen vastainen. Pyysitte vielä selvittämään poliisin menettelyn TTVK:n korvausehdotuksen mainostamisessa sekä sen laiminlyötiinkö kyseisen tutkinnan vuoksi tärkeämpiä tehtäviä.

Asiassa on saatu asiakirjaselvitystä Helsingin käräjäoikeudesta ja kuultu puhelimitse rikostarkastaja Markku Nisulaa.

Käräjäoikeuden menettely

Totean ensinnäkin, että Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry (TTVK) on rekisteröity yhdistys, jonka toiminnan valvonta ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan. Vastoin käsitystänne se ei ole ollut hakijana Helsingin käräjäoikeudessa käsitellyssä ja 5.1.2012 pääte- tyssä asiassa 11/47251. Hakijoina ovat olleet Säveltäjain tekijänoi- keustoimisto Teosto ry/NCB ja Musiikkituottajat –IFPI Finland ry (edustaen äänitetuottaja Warner Music Finland Oy:tä). Myöskään ha- kijat eivät kuulu oikeusasiamiehen valvontavaltaan.

Puheena olevassa asiassa tekijänoikeuslain 60a §:ään perustunut hakemus on saapunut käräjäoikeuteen 18.11.2011. Tekijänoikeuslain 60a §:n mukaan

Tekijällä tai hänen edustajallaan on oikeus tuomioistuimen määräyksellä salassapitosäännösten estämättä yksittäistapauksessa saada lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjältä taikka muulta välittäjänä toimivalta palvelun tarjoajalta yhteystiedot sellaisesta teleliittymästä, josta tekijän oikeuksien suojan kannalta merkittävissä määrin saatetaan yleisön saataviin tekijänoikeudella suojattua aineistoa ilman tekijän suostumusta. Tiedot tulee antaa ilman aiheetonta viivytystä. Tietojen luovuttamista koskevan asian käsittelyssä noudatetaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa säädetään.

Käräjäoikeus on pyytänyt hakijoita täydentämään hakemustaan. Käräjäoikeus on muun muassa pyytänyt selvittämään, mikä on hakijan väitteen mukaan kunkin IP-osoitteen osalta sen aineiston kappalemäärä, jonka hakija katsoo täyttävän tekijänoikeuslain 60a §:ssä asetetun kriteerin ” merkittävässä määrin ” ja mikä on kunkin IP-osoitteen osalta se todistelu, joka osoittaa väitteen todeksi.

Hakijat ovat täydennyspyynnön johdosta toimittaneet 8.12.2011 käräjäoikeudelle 27-sivuisen kirjelmän liitteineen.

Asiassa on myös kuultu Elisa Oyj:tä, jonka lausuma on saapunut käräjäoikeuteen 21.12.2011.

Tämän jälkeen käräjäoikeus on 5.1.2012 tehnyt arvostelemanne päätöksen. Siinä on erikseen perusteltu sitä, että käräjäoikeus katsoi kyseisen uutuuksien jakamisen olleen toimintaa, jossa kustakin yksittäisestä teleliittymästä on saatettu tekijän oikeuksien suojan kannalta merkittävässä määrin yleisön saataviin tekijänoikeudella suojattua aineistoa ilman tekijän suostumusta.

Tekijänoikeuslain 60a § syntyi tekijänoikeuslain muutosehdotuksen eduskuntakäsittelyn aikana eli se ei sisällynyt hallituksen esitykseen (HE 28/2004 vp.). Lakivaliokunta totesi lausunnossaan (LaVL 5/2005) joutuneensa arvioimaan uudelleen sen, missä määrin hallituksen esityksessä ehdotettu sääntely riittää suojaamaan tekijänoikeuden haltijoita. Valiokunta päätyi esittämään, että lakiin lisätään pykälää, jotka koskevat tekijänoikeutta loukkaavan aineiston saannin estämistä. Tämän perusteella säädettiin muun muassa puheena oleva tekijänoikeuslain 60a §. Sitä perusteltiin muun muassa seuraavasti:

Tuomioistuimella olisi oikeus määrätä lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjä taikka muu välittäjänä toimiva palvelun harjoittaja luovuttamaan liittymän yhteystiedot tekijälle tai hänen edustajalleen. Määräyksen kohteena olisivat siis tietoliikennealalla toimivat teleoperaattorit. Luovutettavat tiedot koskisivat vain sitä teleliittymää, josta saatetaan yleisön saataviin tekijänoikeudella suojattua aineistoa ilman tekijän suostumusta. Tuomioistuimelle esitettävässä tietojen luovutuspyynnössä olisi näin ollen osoitettava, että kyseessä on tällainen aineisto. Koska 1 momentin nojalla tietoja ei luovutettaisi viranomaiselle vaan suoraan toiselle yksityiselle, säännös sisältäisi myös luovuttamisvelvollisuutta rajaavan edellytyksen. Sen mukaan tietoja voitaisiin luovuttaa vain sellaisen liittymän osalta, josta tekijän oikeuksien suojan kannalta merkittävässä määrin saate-

taan yleisön saataviin tekijänoikeutta loukkaavaa aineistoa. Viime kädessä tuomioistuimen tehtävänä olisi valvoa, että aineiston yleisön saataville saattaminen laajuudeltaan ylittää tämän merkittävyyssynnyksen.

Tässä tapauksessa kärjäoikeus on siis hakemuksen täydennyksen saatuaan päätynyt hakijoille myönteiseen ratkaisuun, jonka se on myös perustellut. Tekijänoikeuslaissa käytetty ilmaisu ”merkittävässä määrin” on tulkinnalle avoin ja tässäkin tapauksessa on sinänsä mahdollista esittää perusteita erilaisille ratkaisuvaihtoehdoille. Oikeusasiamiehen tehtävä ei kuitenkaan ole ratkaista asiaa uudelleen, eikä hän voi puuttua siihen, miten riippumaton tuomioistuin on käyttänyt lain jättämää harkintavaltaa, jos tuota harkintavaltaa ei ole ylitetty tai käytetty väärin. Näin ei ole tässä tapauksessa tapahtunut.

Kantelu ei kärjäoikeuden osalta anna aihetta toimenpiteisiin.

Poliisin menettely

Rikostarkastaja Markku Nisulan mukaan kyseisen asian esitutkinta on lopetettu, koska asianomistaja on luopunut rangaistusvaatimuksestaan.

Käytettyjen pakkokeinojen osalta totean ensinnäkin, että se, kenen luona kotietsintä on tehty, voi saattaa kotietsinnän laillisuuden kärjäoikeuden tutkittavaksi 30 päivän kuluessa siitä, kun hän sai etsinnästä tiedon. Tämä mahdollisuus, josta poliisi on epäillylle ilmoittanut, on tässäkin tapauksessa vielä käytettävissä. Samoin hänen avustajalleen on ilmoitettu, että takavarikon voimassapitäminen on sen vaatimuksesta, jota asia koskee, saatettavissa tuomioistuimen päätettäväksi.

Nyttemmin jo kumotun takavarikon osalta totean myös, että rikostarkastaja Nisula totesi, että takavarikon edellytyksenä ei pakkokeinoina ole tietyn vakavuusasteen rikos. Hän viittasi myös siihen, että kärjäoikeus oli jo katsonut, että asiassa oli yleisön saataville saatettu tekijän oikeuksien suojan kannalta merkittävässä määrin tekijänoikeudella suojattua aineistoa ilman tekijän suostumusta. Takavarikko oli Nisulan mukaan tähänkin nähden puolustettava.

Katson, että asiassa ei tullut ilmi, että takavarikko olisi ollut rikkonut suhteellisuusperiaatetta tai että se muutoinkaan olisi ollut lainvastainen.

TTVK:n sovintotarjouksen ”mainostamisesta” Nisula totesi, että tekijänoikeusrikos on asianomistajarikos ja jos asianomistaja luopuu rangaistusvaatimuksestaan, asian esitutkinta lopetetaan. Nisulan mukaan tämäntyyppisissä asioissa tämä kerrotaan epäillylle. Katson, ettei kantelun perusteella ole aihetta epäillä, että poliisi olisi tältä osin menetellyt moitittavasti.

Lopuksi totean, että poliisin voimavarojen suuntaaminen pitkälti sellainen tarkoituksenmukaisuuskysymys, johon minulla laillisuusvalvojana ole perusteita ottaa kantaa. Joka tapauksessa minulla ei ole aihetta epäillä, että poliisi olisi puheena olevan esitutkinnan vuoksi laiminlyönyt muita virkavelvollisuuksiaan.

Asiassa ei ole tullut ilmi seikkoja, jotka antaisivat minulle aihetta toimenpiteisiin poliisin menettelyn johdosta.

Lopputulos

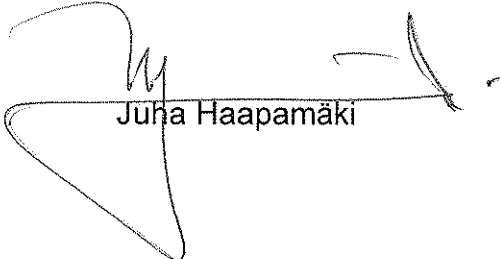
Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Asiassa hankitaan oikeusasiamiehen tarpeelliseksi katsoma selvitys.

Edellä toteamani perusteella katson, ettei tässä asiassa ole tullut ilmi seikkoja, jotka antaisivat minulle aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Apulaisoikeusasiamies

Jussi Pajuoja

Esittelijäneuvos

Juha Haapamäki